

สงครามชายแดน ๒๕๒๐-๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๗-๑๙๗๘)

สงครามชายแดนกับพม่า-เวียดนามที่เพิ่งจะมีการ เปิดเผยในปี ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) มีแนวโน้มที่แสดงให้ เห็นมาตั้งแต่ปัญหาการกระทบกระทั่งในปี ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) ทั้งนี้ที่กองกำลังฝ่ายคอมมิวนิสต์ยึดอำนาจในประเทศทั้งสองได้ในเดือนเมษายน ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) แล้ว โดยเกิดการปะทะกันบริเวณเกาะต่าง ๆ ในอ่าวไทย โดยเฉพาะเกาะพูกวก เกาะหวาย และเกาะเตาจู ซึ่งต่อมาภายหลังก็มีการ เปิดเผยว่ามีการปะทะกันในบริเวณอื่นด้วย เช่นในจังหวัดฮาติเยนกับเหย็นห์ของ เวียดนาม และรัตนคีรีกับมณฑลคีรีของกัมพูชา แต่เหตุการณ์ดังกล่าวอาจจะอนุมานได้ว่า เกิดจากความสับสนในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการ เปลี่ยนแปลงในประเทศทั้งสอง และ ผู้นำใหม่ต่างก็ได้พยายามติดต่อกัน เพื่อหาทางยุติปัญหานี้ เหตุการณ์ทั่วไปก็สงบเรียบร้อย จนถึง เดือนเมษายน ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) ก็เกิดการสู้รบอย่างรุนแรงในบริเวณชายแดน คาบจังหวัดฮาติเยนและโซคกของเวียดนาม จากนั้นการสู้รบได้ขยายตัวไปอย่างรุนแรง และกว้างขวาง เกือบตลอดแนวพรมแดนกับพม่า-เวียดนาม และนำไปสู่การที่กัมพูชา ประกาศระงับความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) จนกว่ากองกำลังของเวียดนามจะถอนตัวออกไปจากดินแดนกัมพูชา และ "บรรยากาศแห่งมิตรภาพระหว่างประเทศทั้งสองจะได้รับการฟื้นฟูขึ้นใหม่"^๒

^๑ Fike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.8.

^๒ "Diplomatic Relations Broken off by Cambodia," Keesing's Contemporary Archives XXIV (October 27, 1978): 29271-29272.

ค่าแสดงต่าง ๆ ของรัฐบาลทั้งสองในกรณีนี้มิได้ให้ความกระจ่างว่ามี
เป้าหมายอย่างไรในการทำสงคราม เพราะปัญหาความขัดแย้งยังมีอยู่มากมาย ทั้งที่
เกี่ยวกับเส้นเขตแดนและเรื่องอื่น ๆ ดังนั้น จึงน่าพิจารณาว่าคามข้อมูลที่มีอยู่ใน
ทั้งสองฝ่ายน่าจะมีเป้าหมายในการทำสงครามอย่างไรบ้าง โดยแยกพิจารณาที่ละ
ประเทศดังนี้

กัมพูชา

๑. การผลักดันกองกำลังคอมมิวนิสต์เวียดนามที่เข้าไปตั้งอยู่ในดินแดน
กัมพูชาตั้งแต่สมัยสงครามเวียดนามให้ออกไป
๒. การ เมือง เบนความสนใจจากปัญหาภายในกัมพูชา
๓. การกวาดล้างนักรบ เมืองฝ่ายตรงข้ามภายในประเทศ
๔. การทำลายอิทธิพลของ เวียดนามในกัมพูชา และขัดขวางการแทรกแซง
กิจการภายในของกัมพูชาโดยกองทหาร เวียดนาม
๕. การแยกเวียดนามออกโดดเดี่ยวจากประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

๑. การผลักดันกองกำลังคอมมิวนิสต์เวียดนามที่เข้าไปตั้งอยู่ในดินแดน
กัมพูชาตั้งแต่สมัยสงครามเวียดนามให้ออกไป

รัฐบาลกัมพูชาสมัยเจ้าสีหนุได้ทำความตกลงอย่างไม่เป็นทางการกับ เวียดนาม
เหนือและเวียกง อนุญาตให้ส่งกองทหารผ่านชายแดนกัมพูชาเพื่อเข้าไปยัง เวียดนามใต้
และอนุญาตให้จับกับสหภาพโซเวียตส่งกำลังบำรุงผ่านเมืองท่าสีหนุวิลล์ด้วย และต่อมา
ก็ได้อนุญาตให้เข้าไปจัดตั้งฐานกำลังในดินแดนของกัมพูชาได้ด้วย ในปี ๒๕๑๓

(ค.ศ. ๑๙๗๐) กบฏของรัฐประหารโค่นล้มเจ้าสีหนุ มีทหารคอมมิวนิสต์เวียดนามกว่าห้าหมื่นคนในดินแดนกัมพูชา และดูเหมือนว่าดินแดนทางภาคตะวันออก เป็นจำนวนมาก จะอยู่นอกการควบคุมของรัฐบาลพนมเปญ^๑ ช่วงปี ๒๕๑๓-๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๐-๑๙๗๕) รัฐบาลลอนดอนก็พยายามขับไล่กองกำลังคอมมิวนิสต์เวียดนามเหล่านี้ เพราะเป็นเงื่อนไขสำคัญของการรัฐประหารปี ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) นั้น แต่การที่พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาขอร้องให้ความร่วมมือกับเจ้าสีหนุในการทำสงครามกับรัฐบาลลอนดอน ทำให้กองกำลังคอมมิวนิสต์เวียดนามสามารถยึดดินแดนกัมพูชาต่อไปได้ด้วยความช่วยเหลือของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา ต่อมา เมื่อทั้งกัมพูชาและเวียดนามใต้ได้รับการ "ปลดปล่อย" แล้ว พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาเห็นว่า เวียดนามควรจะถอนตัวออกจากดินแดนกัมพูชาได้แล้ว จึงขอร้องให้เวียดนามระงายกองกำลังของตนออกไปภายในเดือนพฤษภาคม หรืออย่างน้อยที่สุดภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๕) แต่เวียดนามกลับถอนออกไปเพียงส่วนเดียวเท่านั้น ที่เหลือยังคงแอบแฝงอยู่ต่อไป โดยเฉพาะในดินแดนที่อยู่ห่างไกล เวียดนามก็ระแจะ มฆหคคี^๒ และรัตนคีรี^๓

การปะทะกันครั้งแรก ๆ ระหว่างกองกำลังของรัฐบาลใหม่ของกัมพูชา กับ เวียดนามใต้อาจจะ เกิดขึ้นในบริเวณสำคัญ ๆ ที่เคยเป็นปัญหาอันมาก่อนแล้ว จุดแรกคือ เกาะต่าง ๆ ในอ่าวไทย ที่มีชาวสยามแย่งชิง เกาะชุกวักและ เกาะจูที่ เวียดนาม เข้าปกครองต่อจากฝรั่งเศส นับแต่ฝรั่งเศสถอนตัวออกไปจากอินโดจีน แต่ก็ไม่สำเร็จ^๔ ซึ่งขณะเดียวกันกัมพูชาก็กล่าวหาว่า เวียดนามเข้าโจมตี เกาะหวายของกัมพูชาด้วย^๕

^๑ Osborne, Region of Revolt: Focus on Southeast Asia, pp.153-154.

^๒ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea, Department of Press and Information, Black Paper..., p.77.

^๓ Chanda, "Anatomy of the Conflict," p.14.

^๔ Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.8.

และอีกจุดหนึ่งคือ ชายแดนคาเมากตะวันตกเฉียงเหนือในจังหวัดมณฑลคีรี และรัตนคีรี การปะทะกันในระยะเกือบเนชายจนถึงพฤษภาคม ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) นี้ น่าจะแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไทยของกัมพูชาตั้งใจที่จะผลักดันที่จะผลักดันกองทหารคอมมิวนิสต์เวียดนามออกจากดินแดนกัมพูชาทั้งหมด และตัดสินใจในช่วงเวลาที่สถานการณ์กำลังซับซ้อนนี้เป็นจุดเริ่มต้น เพราะฉะนั้นรวมแห่งระบอบกัมพูชาที่ผสมผสานไปทั่วโลกก่อนที่คอมมิวนิสต์เวียดนามจะประสบความสำเร็จ จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะเตรียมการครั้งใหม่ในขณะที่ยังมีคอมมิวนิสต์เวียดนามยังคงดำรงอยู่กับ **ชาวในเวียดนามใต้** แต่กระนั้นกัมพูชาก็ยังไม่สำเร็จ และทำให้นักวิเคราะห์ตะวันตกวิเคราะห์ว่า เหตุการณ์ในเวลานั้นเกิดขึ้นโดยบังเอิญ

สาเหตุที่ทำให้รัฐบาลกัมพูชาตั้งเป้าหมายนี้ขึ้นคือ ดินแดนกัมพูชาจำนวนไม่น้อยที่ตกอยู่ภายใต้การปกครองของเวียดนาม นอกเหนือไปจากดินแดนกัมพูชาที่เวียดนามเข้าปกครองสืบต่อจากฝรั่งเศส เศษส่วนใหญ่เป็นบริเวณที่อยู่ห่างไกลและประชากรเบาบาง และยังมีความอดกลืน เรื่อง เส้นเขตแดนกัมพูชา-เวียดนาม ปี ๒๕๑๐ (ค.ศ. ๑๙๖๗) เป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากเป็นการรับรอง เส้นเขตแดนที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ซึ่งหมายความว่าดินแดนส่วนใดที่อยู่ภายใต้การปกครองของฝ่ายใดก็ให้อำนาจเป็นดินแดนของประเภทนั้น เช่นเกาะพูทวก็น่าจะเป็นของเวียดนามอย่างถูกต้อง เพราะเวียดนามใต้เข้าปกครองต่อจากฝรั่งเศสมาตั้งแต่ก่อน นอกจากนั้นยังมีดินแดนที่กองกำลังคอมมิวนิสต์เวียดนามเข้าไปตั้งฐานที่มั่นแล้ว เข้าปกครองเสียด้วย เดิมกองกำลังคอมมิวนิสต์เวียดนามตั้งอยู่เฉพาะตามชายแดนติดต่อกับเวียดนามใต้ แต่การโจมตีของทหารอเมริกันและเวียดนามใต้ในปี ๒๕๑๑ (ค.ศ. ๑๙๖๘) เป็นต้นมา ทำให้กองพลเล็กเข้าไปในดินแดนกัมพูชามากขึ้นดินแดนเข่นนี้จึงมีมาขึ้นไปด้วย ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเจรจาคำหนด เส้นเขตแดนที่เหมาะสมกับ เวียดนาม หรือจะเจรจาเพื่อขอให้กองทหารเวียดนามถอนตัวออกไป กัมพูชาก็ยอมจะอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ เพราะโดยสภาพที่แท้จริงแล้ว รัฐบาลกัมพูชาไม่มีอำนาจเหนือดินแดนเหล่านั้นเลย และการครอบครองของกัมพูชาก็ยังไม่ได้รับการตอบสนองด้วยดีจากฝ่ายเวียดนามอีกด้วย

เอกสารรัฐบาลกัมพูชากล่าวว่า เมื่อกองทหาร เวียดนามในจังหวัดรัตนคีรีปฏิบัติที่จะ
 กอบกู้กลับไปยัง เวียดนามโดยอ้างว่า เห็นดินแดน เวียดนาม รัฐบาลกัมพูชาแจ้งว่า
 ดินแดนดังกล่าว เป็นบริเวณที่ เวียดนามเกาะรอบอุษาคเนย์จากพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา เพื่อ
 เข้าไปตั้งฐานที่มั่น แล้วกองทหาร เวียดนามก็ยังไม่ถอนออกไป คณะ
 กรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจึงตัดสินใจให้ใจกำลัง เพื่อขับไล่กองทหาร
 เวียดนามออกไป*

ปัจจัยสี่ประการหนึ่งได้แก่ลักษณะชาตินิยมอย่างรุนแรงของผู้นำพรรค
 คอมมิวนิสต์กัมพูชา การประกาศแนวทางการเมือง (Political Line)
 ที่ "ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งเอกราช อธิปไตย และการพึ่งพาอาศัยตนเอง"^๒ ทำให้
 เกิดความองการที่จะปิดประเทศ เพื่อสามารถเป็นบูรณะประเทศอย่างเต็มที่ด้วยตนเอง
 และเพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะกำจัดลักษณะที่เป็น "จักรวรรดินิยม" ให้หมดสิ้นจาก
 กัมพูชา ซึ่งรวมถึงการเขาค้อมครองดินแดนกัมพูชาด้วย จึงประกาศที่จะรักษาบูรณภาพ
 แห่งดินแดนอย่างเคร่งครัด ในเรื่องนี้ เวียดนามกล่าวว่าผู้นำกัมพูชาได้ดำเนินการ
 ยึดคืนซึ่งดินแดนทั้งหมดที่เคยอยู่ในอำนาจอาณานิคมกัมพูชาโบราณ แต่ก็จำต้องจำกัด
 ความปรารถนาไว้เฉพาะบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงเท่านั้น เพราะไม่กล้าที่จะ
 แสดงความปรารถนาทั้งหมดออกมา^๓ ลักษณะดังกล่าวช่วยส่งเสริมความไม่พอใจ
 พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามของผู้นำกัมพูชาให้ปรากฏออกมาในทางที่ก้าวร้าวและไม่ยอม
 ประนีประนอมกับ เวียดนาม

* Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea,
 Department of Press and Information, Black Paper..., pp.77-78.

^๒ Vietnam Courier, Kampuchea Dossier I, p.16.

^๓ Ibid., p.39.

ลักษณะที่น่าสังเกตุในการเรียกร้องให้เวียดนามถอนตัวออกจากดินแดนกัมพูชา ก็คือ ไม่มีคำแถลงใด ๆ ที่แสดงอย่างชัดเจนว่า "ดินแดนกัมพูชาทั้งหมด" นั้นหมายความว่า ถึงส่วนใดบ้าง เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่า เส้นเขตแดนที่ปักปันไว้ในสมัยอาณานิคมในซีกเจเนียงพอและยังทำมานานมากแล้ว หลักเขตจึงสูญหายไปบ้าง ถูกทำลายไปบ้าง ประกอบกับธรรมชาติการขยายตัวของชุมชนชาวญวนน่าจะทำให้กัมพูชาในพอใจ เส้นเขตแดนที่เป็นอยู่ แต่ก็ไม่สามารถเปิดการเจรจาได้เพราะเสียเปรียบที่เวียดนามครอบครองดินแดนบางส่วนอยู่แล้ว ทางเลือกของกัมพูชาจึงมีเพียงการทำสงครามกองโจร เพื่อกดดันให้เวียดนามมอบคืนดินแดนส่วนที่เป็นของกัมพูชากลับคืน ซึ่งเวียดนามก็ไม่อาจนิ่งเฉยให้กัมพูชาใช้กำลังเข้ายึดครองคืนแดนเหล่านั้นได้

๒. การเมืองแบบความสนใจจากปัญหาภายในกัมพูชา

เมื่อแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชาได้อำนาจได้สำเร็จก็เริ่มโครงการสร้าง "สังคมใหม่ที่เสมอภาค ยุติธรรม และเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ที่ไม่มีทั้งคนร่ำรวยหรือคนยากจน ไม่มีทั้งชนชั้นผู้กดขี่และชนชั้นผู้ถูกกดขี่"^๑ หลักการสำคัญก็คือการปิดประเทศ เพื่อให้กัมพูชาหลุดพ้นจากเศรษฐกิจระหว่างประเทศและก้าวไปสู่การพัฒนาด้วยตนเองซึ่งจะเป็นวิถีทางเดียวที่จะทำให้กัมพูชาพ้นจากความถดถอยพัฒนาทั้งปวง^๒ รัฐบาลพล พตนั้นที่จะวางพื้นฐานการเกษตรกรรมทั่วประเทศ จึงระดมกำลังเพื่อสร้างระบบการชลประทานอย่าง

^๑คำปราศรัยของ เฮียง ซารี หัวหน้าคณะผู้แทนกัมพูชาประชาธิปไตยในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ ๓๓ ณ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๘).

^๒แนวความคิดนี้ส่วนใหญ่เป็นของ เทียว ฮัมพันซ์ ซึ่งเป็นผลงานการศึกษาวิจัยเพื่อธวัชปริญาเอกในปี ๒๕๐๒ (ค.ศ. ๑๙๕๙): Khieu Samphan, "Cambodia's Economy and Problems of Industrialization," Translated by Laura Summers, in Indochina Chronicle (September-November 1976): 2-26.

ขนานใหญ่ พร้อมกับนั้นก็เร่งทำการผลิตเพื่อจัดความออกหากภายในประเทศซึ่งต้องใช้
แรงงานในการนี้เป็นจำนวนมาก และขณะเดียวกันก็ต้องวางรากฐานของระบบสังคมนิยม
ไปพร้อม ๆ กันด้วย มีวิธีการปฏิบัติที่สำคัญบางประการ เช่น การอพยพประชาชนจาก
เมืองใหญ่ โดยเฉพาะหนมเปญออกไปสู่ชนบท ควบคู่กันด้วยว่า "เปลี่ยนประชาชน
[ชาวเมือง] ให้เป็นเกษตรกร" และ "การมีข้าวหมายถึงมีทุกสิ่ง"^๑ ทำลายระบบ
เศรษฐกิจแบบทุนนิยมทั้งหมด ยกเลิกระบบเงินตรา ปิคนิคการ ร้านค้า และสถาบัน
ธุรกิจต่าง ๆ ปิดกั้นการติดต่อทางความคิดโดยการปิดหนังสือพิมพ์และสถานีวิทยุ ทำลาย
สถาบันศาสนา ยกเลิกชนชั้นในสังคมและกำจัดข้าราชการในรัฐบาลเก่า อาจจะสรุป
ได้สั้น ๆ ว่า "ได้ทำลายกันทุกอย่างใหม่และนำประเทศย้อนกลับไปสู่สมัยโบราณอีก
ครั้งหนึ่ง"^๒ นับเป็นการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมครั้งใหญ่ แต่ก่อให้เกิดความไม่พอใจ
ในหมู่ประชาชน ทำให้ประชาชนจำนวนมากพยายามหลบหนีออกนอกประเทศ เพราะ
ไม่สามารถอดทนทำงานอย่างหนักแต่ขาดแคลนปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตได้
และคนพวกนี้เองที่ออกไปบอกเล่าถึงสภาพอันทารุณที่เกิดจากความพยายามจะสร้าง
สังคมใหม่ของพรรคคอมมิวนิสต์กับประชาชน

กัมพูชาในสายตาของนานาชาติถูกปกครองอย่างป่าเถื่อน รัฐบาลพล พต
ได้ดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมด้วยวิธีการที่รุนแรง มีการบังคับให้
ประชาชนทำงานอย่างหนักเพื่อเพิ่มผลผลิตของชาติ รัฐบาลได้สังหารประชาชนที่ไม่
เห็นด้วยกับแนวทางการสร้างประเทศอย่างโหดร้ายและโหดเหี้ยมเบียดเบียนประชาชนอย่าง
รุนแรง ภายในประเทศก็มีภาวะขาดแคลนอย่างหนักจนทำให้ประชาชนรู้สึกว้ากัมพูชา
เป็นประเทศที่ชั่วร้ายที่สุดมากที่สุดในเวลานั้น อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หนึ่งในที่หลบหนี
ไปยังเวียดนามเล่าว่า

^๑ The Vietnam-Kampuchea Conflict (A Historical Record)

(Hanoi: Foreign Languages Publishing House, 1979), p.18.

^๒ Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.7.

ประชาชนเขมรถูกข่มขู่ให้เลิกปากให้สนิท แต่ก็มีความไม่พอใจอยู่โดยทั่วไป ไม่มีใคร
ต้องการทำงานหนักอีกต่อไป ความจริงประชาชนไม่สามารถทำงานได้อีกต่อไป
เท่าไร หลังจากการไร้กาตั้งบังคับให้ทำงานหนักและให้อาหารจำกัดมาก เช่นนั้น
[จำนวนคนตายจึงมีมาก] โดยไม่ลองไปรวมถึงผู้ที่ถูกประหารชีวิต นอกจากพวก
แพศยาที่มีอาชีพแล้ว พวกเราทุกคนก็รอคอยด้วยความหวังว่า จะมีอะไรบางอย่าง
เกิดขึ้นเพื่อ เปลี่ยนแปลงสิ่งเหล่านี้ ชาวผู้ชายที่ยังแข็งแรงจำนวนมากในหมู่บ้านต่าง ๆ
โค่นล้มหนีไปพร้อมกับโฆษณาชวนเชื่อหรือสมาชิกหน่วยป้องกันตนเองไปด้วย
การประท้วงของประชาชนถูกทำให้สิ้นสุดลงด้วยการปราบปรามอย่างรุนแรงถึง
เลือดเนื้อและชีวิต เช่น ที่หมู่บ้านหนึ่งมีหญิงแม่บ้านโขงประชาชนกว่าหกร้อยคน
ถูกกำจัดไป รัฐบาลโคลงกำลังขนานใหญ่เข้าปฏิบัติการกวาดล้างในเขตป่า
อย่างหนัก ชาวเขมรโลกอการจลาจลขึ้นหลายแห่ง^๑

รายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ภายในกัมพูชาระหว่างปี ๒๕๑๔ ถึง ๒๕๒๑
(ค.ศ. ๑๙๗๑-๑๙๗๘) ใบจอยจะแวนซ์สันัก เพราะไม่มีผู้สื่อข่าวต่างประเทศคนใด
ได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศ และมีผู้แทนทางการทูตเพียงไม่กี่ประเทศที่ได้รับอนุญาตให้
เปิดสำนักงานในพนมเปญ ซึ่งก็ถูกควบคุมความเคลื่อนไหวอย่างเข้มงวดด้วย เป็นที่
เชื่อกันโดยทั่วไปว่าประชาชนหลายพันคนตายไปนับแสนกรรมในกัมพูชายุติลงในเดือน
เมษายน ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) โดยเป็นผลจากการประหารชีวิต โรดเกย์ไซเจ็บ การ
ขาดอาหาร หรือการทำงานหนักเกินไป นายชาร์ลส์ ทวินนิง (Charles Twining)
อดีตเจ้าหน้าที่การทูตประจำสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทยได้
แถลงต่อคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการวิเทศสัมพันธ์ของสภาผู้แทนราษฎร
สหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) ว่า จำนวนชาวเขมรที่ตายไป

^๑ Vietnam Courier, Kampuchea, Kampuchea Dossier I, p.33.

นี่ "ประมาณหลายหมื่นคนหรือหลายแสนคน" และมีภูมิลำเนาที่แน่นอนที่ผู้อ้างกันว่าประมาณ
ห้าแสนถึงหนึ่งล้านสองแสนคน^๑

สถานการณ์ได้เลวร้ายลงอย่างมากเพราะความไม่พอใจของประชาชนที่
เพิ่มขึ้นทุกขณะ ทำให้นักวิเคราะห์ตะวันตก วิเคราะห์ว่า ผู้นำเขมรต้องหาทางทำให้
ประชาชนและนานาชาติเลิกสนใจปัญหาทาง ๗ ที่เกิดขึ้นจากนโยบายสร้างสังคมนิยมของ
รัฐบาล ซึ่งภาวะสงครามก็จะตอบสนอง เรื่องนี้ได้ดีที่สุด เมื่อถึงขั้นนี้ปัญหาก็คือจะทำ
สงครามกับใครในบรรดาประเทศเพื่อนบ้านที่เคยมีเรื่องพิพาทกันมาก่อน เป็นผลให้มีการ
ปะทะตามชายแดนทั้งกับไทยและเวียดนาม โดยบุกรุกเข้าโจมตีหมู่บ้านชายแดนของไทย
ครั้งแรกเมื่อปลายเดือนมกราคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘)^๒ และกัมพูชาก็เริ่มส่งกำลังทหาร
เข้าไปบุกรุกดินแดนของเวียดนามตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) นั้นแล้ว
เช่นกัน^๓ แต่ขณะที่เวียดนามคอมมิวนิสต์ขยายการส่งกำลังทหาร เข้าไปโจมตีหมู่บ้านของกัมพูชา
ฝ่ายไทยกลับไม่ได้ออกส่งปฏิกริยารุนแรงนัก "แต่เราจะตอบโต้บนแผ่นดินของเรา เราจะ
ไม่บุกรุกเข้าไปในเขตแดนของกัมพูชา"^๔ เวียดนามจึงถูกเลือกเป็นเป้าหมายที่จะใช้
สร้างสถานะสงคราม

พวกญวน (The Yon) ไม่เคยเป็นมิตรกับชาวเขมร พวกนี้เป็นศัตรูชั่วลูก
ชั่วหลานของเรา และเป็นสาเหตุของความทุกข์ยากของเราทั้งในอดีตและใน
ปัจจุบัน เราจึงต้องทำงานหนักเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร รักรักรักและ
สะสมเสบียงอาหารไว้สำหรับต่อสู้กับพวกญวน เราจะต้องไม่เพียงแต่ป้องกัน

^๑ "Internal Conditions-Flight of Refugees," Keesing's
Contemporary Archives XXIV (February 3, 1978): 28805.

^๒ "พลารกัมพูชาบุกฉกแดนไทยและสังหารประชาชนไทย," สยามจกหมายเหตุ ๓
(๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐) : ๑๑๘.

^๓ Vietnam Courier, Kampuchea Dossier I, p.33.

^๔ Clifford D. May and Holger Jenson, "Indochina: Hit and Run,"
Newsweek XCII (February 27, 1978): 8.

ไม่ให้พวกนี้ยึดครองประเทศและทำให้ประชาชนชาวเขมรกลายเป็นทาสไปเท่านั้น แต่เราจะต้องแย่งชิงโลกจีนคืนซึ่ง เป็นดินแดนของ เรากลับคืนมาด้วย*

ส่วนในด้านระหว่างประเทศ รัฐบาลกัมพูชาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการที่กัมพูชาเรียกร้องความเห็นใจจากสภาเหตุการณ์รุกรานของ เวียดนามจะช่วยให้นานาชาติเลิกสนใจที่จะโจมตีรัฐบาลกัมพูชาในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง คณะผู้แทนของ กัมพูชาที่เดินทางไปยังต่างประเทศจะพยายามสร้างภาพพจน์การดำเนินนโยบายพัฒนา ประเทศของรัฐบาลว่าประสบความสำเร็จอย่างถึยง ในขณะที่เดียวกันก็พยายามจะ ยกเรื่องการรุกรานของ เวียดนาม เป็นประเด็นสำคัญในการเรียกร้องความเห็นใจ เช่น เอียง ซาร์กิลาวา

ประชาชนทุกคนได้รับผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกันจากการปฏิวัติและสังคมใหม่ ทุกคนได้รับอาหารที่เพียงพอ ได้รับเสื้อผ้าตามสมควร มียารักษาโรค การรักษาพยาบาลและโรงพยาบาลในแต่ละสหกรณ์และสหภาพการคา ประชาชนพอใจการปฏิวัติ และตั้งใจที่จะปกป้องบุกิใหม่ของพวกเขา . . . สำหรับพวกที่คุ้นเคยกับชีวิตที่สุขสบายในสังคม เกาซึ่งมีประมาณสิบ เปอร์ เซนต์ของประชากรทั้งหมด พวกนี้ถูกตัดปัจจัยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ลงสู่ระดับเกี่ยวกับทุก ๆ คนในประเทศ พวกนี้สามารถอยู่เหมือน ๆ กับคนอื่น ๆ ทั้งหมด . . . เวียดนามยึดลาวตินแดนและบุกรุกานไคกระทำการอึเป่าเดือนโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำลายกัมพูชา ประชาธิปไตย . . . กัมพูชาประชาธิปไตยมิได้เป็นฝ่ายตั้ง เงื่อนโซในการจะหาทางยุติปัญหา แต่เวียดนามเป็นฝ่ายตั้ง เงื่อนโซให้กัมพูชาประชาธิปไตย ซึ่งเหมือนกับที่ฮิตเลอร์ข่มขู่และคุกคามประเทศในยุโรปตะวันออก แล้วบังคับให้ประเทศเหล่านั้นยอมเจรจา เพื่อยินยอมมอบดินแดนของตนไว้ภายใต้การปกครองของเขา เวียดนามก็กำลังดำเนินรอยตามโดยคุกคามกัมพูชาอย่างป่าเถื่อนทารุณ แล้วบอกวากัมพูชาต้องเจรจากับเวียดนาม . . . ความขบเหลือจาก

ต่างประเทศและจากสหประชาชาติที่ให้นักเวียดนามถูกนำไปใช้โดยตรงหรือโดยทางอ้อมในการรักษาและปรับปรุงกองทัพเพื่อฉวยรางวัลค่าเงินการคุกคามกับพวกราชและขยายอำนาจต่อไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ . . . ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนามควรระมัดระวังมากขึ้นและควรพิจารณาเกี่ยวกับความช่วยเหลือเหล่านี้ใหม่ด้วย^๑

นอกจากนี้พล พต ยังได้ให้คำชี้แจงด้วยว่า

ในเรื่องเกี่ยวกับการสังหารประชาชนและการกดขี่ต่าง ๆ คอแกมพูชาประชาธิปไตยนั้น รัฐบาลแห่งกัมพูชาประชาธิปไตยได้ประกาศและเปิดโปงพวกที่สร้างเรื่องขึ้นมาช่วยการแสดงหลักฐานอันเด่นชัดให้ปรากฏ เพราะพวกนี้ความจริงก็คือพวกที่เคยสังหารประชาชนราว เติมนั่งในออคิตและในปัจจุบันมาแล้วอย่างทารุณนั่นเอง การประณามต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยฝีมือของรัฐบาลเพียงสองสามประเทศที่รวมหัวกันบุกรุกกัมพูชาทั้งในออคิตและปัจจุบัน หากโชกกล่าวหาของประชาชนทั่วโลกไม่^๒

อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่ากัมพูชาจะเริ่มบทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศที่เข้มแข็งในประสบความสำเร็จครั้งที่ตั้งเป้าหมายไว้

^๑คำปราศรัยของ เอียง ซารี หัวหน้าคณะผู้แทนกัมพูชาประชาธิปไตยในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ ๓๓ ณ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘).

^๒พล พต ให้สัมภาษณ์ ริชาร์ด คัลแมน ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์เซนต์ลูอีสโพล์ อังถึงใน เชมร : แยกแยะแต่ก็อีก, กองบรรณาธิการมติชนและประชาชาติธุรกิจ หน้า ๑๘๖.

๑. การกวาดล้างนักการ เมืองฝ่ายตรงข้ามภายในประเทศ

แนวร่วมแห่งชาติกัมพูชาเป็นที่รวมของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายที่จะต่อสู้กับศัตรูร่วมกันคือ รัฐบาลลอนดอนซึ่งทำการรัฐประหารโค่นล้มเจ้าสีหนุในเดือนมีนาคม ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) กลุ่มสำคัญที่สุดมีอยู่สองกลุ่มได้แก่ เขมรแดงหรือพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา กับเขมรรุนแรงหรือแนวร่วมปลดปล่อย เขมรซึ่งจงรักภักดีคือเจ้าสีหนุ^๑ และในราวห้าปีของการทำสงครามกับรัฐบาลลอนดอน แนวร่วมแห่งชาติกัมพูชาได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว มีสมาชิกและแนวร่วมกว้างขวางมากมาย ทั้งที่เป็นประชาชนทั่วไปที่ได้รับความเดือดร้อนจากเจ้าหน้าที่รัฐบาลลอนดอน และนักการเมือง ข้าราชการ นักศึกษาที่มีแนวความคิดทางการเมืองที่แตกต่างจากรัฐบาลและหลบหนีไป เข้าร่วมกับแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชา เพื่อทำการต่อสู้กับรัฐบาลลอนดอน นอกจากนั้นก็มีความพยายามในกัมพูชาที่รัฐบาลลอนดอนปลุกปั่นชาวเขมรให้เข้าใจว่าสนับสนุนคอมมิวนิสต์เวียดนามจนกระทั่งเกิดการสังหารหมู่ชาวยุวนในในเดือนเมษายน ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) "ทำให้ชาวยุวนในกัมพูชานับเป็นหมื่น ๆ เลือกว่าจะเข้าร่วมขบวนการต่อต้านสอง เขมร"^๒ และมีพวกคอมมิวนิสต์ เขมร ที่ไปรับการศึกษาอบรมจากเวียดนามเหนือและเวียดนามเหนือส่งกลับมาเขมรหรือคอมมิวนิสต์แห่งกัมพูชา เป็นจำนวนมาก เพื่อช่วยพัฒนาการดำเนินงานของแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชา และเพื่อเป็นฐานทางการเมืองของเวียดนามในอนาคค

ในระหว่างที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายของการต่อสู้ ความแตกต่างที่มีอยู่มากมายระหว่างกลุ่มเหล่านี้ก็ถูกมองข้ามไปเป็นส่วนใหญ่ แต่กระนั้นก็ยังเกิดความขัดแย้งกันอยู่มากแล้ว เพราะกลุ่มต่าง ๆ รวมมือกันบนพื้นฐานประการเดียวคือ การต่อต้านรัฐบาลลอนดอน ดังนั้น จึงไม่แปลกใจที่เกิดความแตกแยกกันภายในแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชาหลังจากที่สามารถโค่นล้มรัฐบาลลอนดอนได้สำเร็จแล้ว

^๑น.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, "ข้างสังเวียน," สยามรัฐ (๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒) : ค.

^๒นโรดมสีหนุ, สงครามระหว่างข้าพเจ้ากับ ซี.ไอ.เอ., หน้า ๒๔๘.

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ (ค.ศ. ๑๙๗๓) ได้เริ่มปรากฏความแตกร้าวดิ้น
 ในแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชา วิถีทางเดิมจากถ้ำที่เจ้าสีหนุเดินทางกลับเข้าไปในกัมพูชา
 เพื่อเยี่ยมเขตปลดปล่อยของแนวร่วม ฯ ในหลายจังหวัด และได้ไปร่วมประชุมพลพรรค
 ที่เขาพนมกุเลน ในการชุมนุมครั้งนี้ พลพรรคแดงได้ให้ทหารแวดล้อมไว้ทั้งหมด ไม่ให้
 พลพรรคอื่นหรือพลพรรคอื่น ๆ เข้าถึง เจ้าสีหนุได้ ทำให้ดูเหมือนจะผูกขาดเจ้าสีหนุไว้
 เพียงแต่ฝ่ายเดียว พลพรรคอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พลพรรคแดงจึงโกรธใจ^๑ ก่อนในปี ๒๕๑๘
 (ค.ศ. ๑๙๗๕) พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาได้แถลงหาที่อย่างชัดเจนว่าตั้งใจจะไม่ให้
 เจ้าสีหนุได้มีโอกาสใช้อิทธิพลในการเมืองกัมพูชากายหลังสงคราม สิ่งที่แสดงให้เห็น
 อย่างชัดเจนเห็นจะได้แก่การที่เขี้ยวอัมพันซ์ เดินทางไปเยือนจีนในเดือนเมษายน ๒๕๑๗
 (ค.ศ. ๑๙๗๔) และเจ้าสีหนุไม่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมในคณะผู้แทนกัมพูชาในการเจรจา
 กับโจว เอนไฮและเจ้าหน้าที่ฝ่ายจีนอื่น ๆ^๒ ทั้งที่เจ้าสีหนุก็อยู่ในปักกิ่งในขณะนั้น
 สำหรับรัฐบาลลัทธิมาร์กซ์ได้มีการปรับปรุงคณะรัฐมนตรีหลายครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งพรรค
 คอมมิวนิสต์กัมพูชาได้ตำแหน่งรัฐมนตรีเพิ่มมากขึ้น จนถึงขนาดรัฐมนตรีจากพรรค
 คอมมิวนิสต์กัมพูชามีเสียงมากพอที่จะถอนรัฐมนตรีที่เป็นพวกสนับสนุนเจ้าสีหนุออกจาก
 ตำแหน่งแล้วแต่งตั้งคนของตนเข้ารับตำแหน่งแทนได้^๓ แต่ฝ่ายคอมมิวนิสต์เขมร
 ก็ในอาจจะละเลยความสำคัญของเจ้าสีหนุได้เสียทีเดียว อย่างน้อยเมื่อทำการปฏิวัติ
 สำเร็จแล้วก็ต้องอาศัยเจ้าสีหนุให้กลับไปกับกัมพูชา เพื่อช่วยให้รัฐบาลคอมมิวนิสต์เป็น
 รัฐบาลอันชอบด้วยกฎหมายทั้งในและนอกประเทศ^๔ แนวทางเจ้าสีหนุจะพยายามมายืน
 อยู่ว่างๆ ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาพยายามหว่านล้อมจนต้องยินยอมเดินทางกลับ

^๑ น.ร.ว.ศักดิ์สิทธิ์ ปราโมช, "ข้างสังเวียน," สยามรัฐ (๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖) : ๗.

๒

Taylor, China and Southeast Asia..., p.380.

^๓ น.ร.ว.ศักดิ์สิทธิ์ ปราโมช, "ข้างสังเวียน," สยามรัฐ (๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖) : ๗.

^๔ เรื่องเดียวกัน, (๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖) : ๗.

กัมพูชา เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) ความจริง เจ้าสีหนุภุมิไคปรารภน่าจะกลับกัมพูชากันแต่แรกอยู่แล้ว เห็นได้จากกรณีที่เจ้าสีหนุกล่าวว่า

ที่ฉัน [เจ้าสีหนุ] ถกสนธิสัญญากับพูชาคราวนี้ มิใช่เพราะฉันเห็นดีกับนโยบายอันโหดร้ายของพวกเขมรแดง แต่ฉันต้องเสียสละความคิดเห็นของฉันเพื่อเอาใจจีน และเพื่อเอาใจ อาพล่า โจว เอน ไส ซึ่งได้ทำงานดีไว้ให้แกกัมพูชาและแก่ตัวฉันมากมายเหลือเกิน^๑

แม้ว่ารัฐบาลจะแต่งตั้งให้เจ้าสีหนุดำรงตำแหน่งประมุขแห่งรัฐ แต่ก็พยายามกีดกันไม่ให้มีบทบาทใด ๆ ในการเมืองภายในกัมพูชาและในคำอื่น ๆ ในที่สุดเจ้าสีหนุก็ลาออกจากตำแหน่งประมุขแห่งรัฐ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๖)

ภายในพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา เองก็มีความขัดแย้งกันอยู่แล้วตั้งแต่นั้นปี ๒๕๔๖ (ค.ศ. ๑๙๕๓) ที่มีการเสนอยุทธศาสตร์การต่อสู้เพื่อเอกราชสองแนวทาง แนวทางแรกให้รวมกำลังกับ เวียดนามและลาว เพื่อต่อสู้กับฝรั่งเศส และแนวทางที่สองให้ยึดอำนาจจากรัฐบาลเจ้าสีหนุซึ่งเป็นรัฐบาลหุ่นของฝรั่งเศสอยู่ขณะนั้นในทันที แนวทางทั้งสองได้แตกแยกกันอย่างชัดเจน หลังปี ๒๕๔๗ (ค.ศ. ๑๙๕๔) เมื่อเจ้าสีหนุเป็นผู้นำสำคัญในการต่อสู้เพื่อเอกราชอย่างแข็งขัน โดยเฉพาะในการประชุมเจนีวา เจ้าสีหนุได้รับการรับรองและสนับสนุนจากประเทศคอมมิวนิสต์สำคัญ ทั้งจีนและสหภาพโซเวียต และพวกที่มีความเห็นตามแนวทางการต่อสู้ทางแรกให้การสนับสนุนแก่เจ้าสีหนุ แต่พวกแนวทางที่สองที่นำโดยพล พต ได้คัดค้าน พวกแนวทางแรกจำนวนมากได้เข้าร่วมกระบวนการทางการเมืองของเจ้าสีหนุ และอีกส่วนหนึ่งได้เดินทางไปอยู่ในเวียดนามเหนือ ซึ่งเป็นเหตุให้พล พต ไม่ยอมรับว่าพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาถือกำเนิดมาตั้งแต่ทศวรรษที่ ๒๕๕๐ อย่างไรก็ตามพล พต ได้เป็นผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาในปี ๒๕๐๖ (ค.ศ. ๑๙๖๓) เพราะการตายของเลขาธิการพรรคซึ่งเป็นผู้นำของแนวทางแรก ดังนั้น พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจึงรับแนวทาง

^๑ เรื่องเดียวกัน, (๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒) : ๘.

ของพล พต เป็นนโยบายของพรรค เวียดนามกล่าวว่า "เพราะแนวทางของพล พต เป็นแนวทางการต่อสู้ที่ผิด พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจึงไม่ได้รับความนิยมนจากชาวเขมร ที่ชื่นชมเจ้าสีหนุผู้เป็นมหาบุรุษ เคนี ในการต่อต้านจักรวรรดินิยม"^๑

เมื่อเกิดการรัฐประหารปี ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) พล พต ถูกกดดันให้ ยอมรับและ เข้าร่วมในแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชาที่มีเจ้าสีหนุเป็นประธาน และต้องยอม เปิด "แนวร่วม" กับกลุ่มการเมืองต่าง ๆ หลายกลุ่ม กลุ่มแนวร่วมพรรคคอมมิวนิสต์ กัมพูชาที่เคยมีความเ็นตามแนวทางการต่อสู้ทางแรกจึงกลายเป็นกลุ่มนิยมเวียดนาม เพราะ เคยมีแนวความคิดที่จะรวมกำลังกับ เวียดนามในการต่อสู้เพื่อ "ปลดแอก" อินโดจีนอยู่แล้ว กลุ่มนี้ได้รับการสนับสนุนจากอดีต เขมร เวียดนามที่ไปรับการศึกษาจาก เวียดนามเหนือและกองทัพรวมงานกับพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาตั้งแต่ปี ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) และยังได้รับการสนับสนุนจากชาวยุวชนในกัมพูชาที่เข้าร่วมต่อสู้กับแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชากวญ ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชากลุ่มพล พต ส่วนมากเป็นพวกชาตินิยม อย่างรุนแรง จึงเห็นว่ากลุ่มนิยมเวียดนามกำลังพยายามดึงอำนาจ เวียดนามกลับเข้าไป ในกัมพูชาอีก ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อเอกราชของประเทศ ดังนั้น เมื่อได้รับชัยชนะแล้ว พล พต จึงกลับไปเริ่มนโยบายแยกตัวอย่างโดดเดี่ยวอีก เขื่อกักกันอำนาจของ เวียดนาม ให้ออกไปจากกัมพูชา ความขัดแย้งภายในพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจึง เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

สำหรับข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักธุรกิจการค้า นักอุตสาหกรรม และนักการเมืองสมัยลอนนอลด์ เป็นกลุ่มหนึ่งที่ถูกกวาดล้างมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๕) พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาถือว่า เป็นพวกหุ่นนิยมซึ่งเป็นอันตรายต่อการสร้างระบบ สังคมนิยมในกัมพูชาโดยตรง การจะสามารถควบคุมอำนาจรัฐให้ได้อย่างสมบูรณ์ ก็จะต้องจำกัดพวกนายทุนที่มีอิทธิพลในทางการเมือง เสียก่อน ผู้ลี้ภัยที่หลบหนีออกมา

^๑ Chanda, "The Bloody Border: Vietnam Prepares for a Long War," p.17.

จากทัมพูชาอ้างถึงอ้างว่า เกิดการฆ่าตัวประหารจำนวนมากมายเพื่อกวาดล้าง "ลูกสมุน
ของรัฐบาลลอนดอน" และหลักฐานที่ปรากฏภายหลังก็ยืนยันว่าบุคคลระดับสูงในวงการ
รัฐบาลและ เภรชฎิกิจาณัรัฐบาลลอนดอนโดนฆาตกรรมหรือหายสาบสูญไป เป็นจำนวนมาก

ควยแคว่กักลุ่มการ เมืองฝ่ายตรงข้ามของกลุ่มพล พต ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคย
รวมมือกับโบายามสงครามมาแล้ว แต่เมื่อถึงการปลดครองประเทศ ความแตกต่างใน
นโยบายเห็นฐานของแคว่กลุ่มจึงสร้างความขัดแย้งขึ้นในแนวร่วมแห่งชาติกับพูชา
ฝ่ายที่มีอำนาจมากที่สุดคือพรรคคอมมิวนิสต์กับพูชาจึงพยายามรวมอำนาจทั้งหมด โดย
ยุบแนวร่วมแห่งชาติกับพูชากลับให้เจ้าสีหนุลาออกจากตำแหน่งประมุข และจัดตั้ง
รัฐบาลใหม่ประกอบด้วยพรรคคอมมิวนิสต์ล้วน ๆ ทำให้รัฐบาลพล พต มีศัตรูทาง
การ เมือง เพิ่มขึ้นมากมาย ซึ่งพวกนี้ไ้รวมมือกับพยายามก่อการรัฐประหารขึ้น เมื่อต้นปี
๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗)^๒ และนำไปสู่การกวาดล้างครั้งใหญ่ในวงศกัเดือนกุมภาพันธ์
๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) ซึ่งมีจุดสำคัญอยู่ที่เขตการทหารภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ติดต่อกับเวียตนาม มีชายทหารถูกจับกุม เป็นจำนวนมากซึ่งส่วนมากก็เป็นสมาชิกพรรค
คอมมิวนิสต์กับพูชาหรือองค์การ เขาวรณคอมมิวนิสต์ (Communist Youth
Organization) ควย โย เจื่อนนิถุนายน ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) ปรากฏว่าไม่มี
นายทหารองเวคนั้นประจำอยู่เลย การจับกุมไ้ขยายไปถึงภาคอื่น ๆ รวมทั้งใน
กองบัญชาการสูงสุดด้วย^๓ เหตุผลสำคัญก็คือเป็นพวกที่นิยมเวียตนามหรือไ้รับการ
ศึกษาจากฮานอย^๔ เรื่องนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่อาจกระทำอย่างเปิดเผยไ้เพราะ
เป็นการรบายานฆ่าตายอิทธิพลของกลุ่มที่เคยเป็นพวกเดียวกันมาก่อน ดังนั้น

^๒ บ.ร.ว. ลีคฤทธิ์ ปรวโษ, "ข้างสังเวียมน," สยามรัฐ (๒๐ กุมภาพันธ์
๒๕๒๒): ๘.

^๓ Chanda, "The Bloody Border: Vietnam Prepares for a
Long War," p.20.

^๓ The Vietnam-Kampuchea Conflict..., pp.28-29

^๔ Pike, Vietnam-Cambodia Conflict..., pp.6-7.

เวียตนามจึงกล่าวหาว่ารัฐบาลพล พตอ้างสถานะสงครามกับเวียตนามขึ้นโดยใช้กรณีพิพาทเรื่อง เส้นเขตแดนเป็นสาเหตุ เพื่อใช้เป็นเครื่องมั่งหน้าและปกปิดการกวาดล้างฝ่ายตรงข้ามที่มีลักษณะอันโหดร้ายทารุณและเป็น "ลักษณะของอาชญากรรมชนชาติประชาคม"^๑ โดยอ้าง เหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวพันกันอย่าง เห็นได้ชัดเจนของการพยายามก่อการรัฐประหาร เกิดขึ้นเมื่อค.ศ. ๑๙๗๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) และในเดือนเมษายนปีเดียวกันนั้นกัมพูชาก็ทำกรโฉบโจมตเวียตนามอย่างรุนแรง

๔. การทำลายอิทธิพลของเวียตนามในกัมพูชา และชักชวนการแทรกแซงกิจการภายในของกัมพูชาโดยกองทัพเวียตนาม

เนื่องจากชาวญวนเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดในกัมพูชา สามารถควบคุมเศรษฐกิจของกัมพูชาได้มาก เป็นอันค้ำรองจากชาวจีน และพวกนี้ส่วนใหญ่มีความเห็นอกเห็นใจ เวียตกงอยู่ควบคู่^๒ พลังอำนาจของชาวญวนโดยเฉพาะค่านเศรษฐกิจ เป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลและชาว เขมรตระหนักดี แต่ก็ไม่สามารถทำอะไรได้นอกจากปลุกระดมให้มีการต่อต้านชาวญวนเป็นครั้งคราว เพื่อหวังผลทางการเมืองมากกว่าเรื่องอื่น ๆ เช่นกรณีการสังหารหมู่ชาวญวนในเดือนเมษายน ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) เกิดขึ้นเพราะรัฐบาลลอนดอนที่เพิ่งจะได้อำนาจโดยการรัฐประหาร เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) นั้นพยายามปลุกปั่นให้ประชาชนโกรธแค้นชาวญวนด้วยความหวังว่าประชาชนทั่วไปจะได้เข้าใจว่าพวกที่สนับสนุนเจ้าสีหนุเป็นพวกญวนไม่ใช่เขมร ชาว

^๑ Nayan Chanda, "Cambodia-Vietnam Relations: Peace Prospects Grow Dim," Far Eastern Economic Review 99 (February 3, 1978): 22.

^๒ ไบรอน ลีห์, สงครามระหว่างชาวพม่ากับ ซี.ไอ.เอ., หน้า ๒๔๔.

ญวนในกัมพูชาจึงถูกสงสัยว่าเป็นคอมมิวนิสต์ไปหมด และถูกฆ่าตายไปเป็นพัน ๆ คน^๑ ใน
 ตอนกลางทศวรรษที่ ๒๕๑๐ นั้น พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาได้พยายามผลักดันให้ชาวญวนใน
 กัมพูชาอพยพหนีไปเวียดนามเช่นกัน^๒ ทั้งที่ได้รับความช่วยเหลือจากเวียดนาม
 มากมายและชาวญวนพวกนี้ก็ได้ทำการต่อสู้ร่วมกับลอบของแนวร่วมแห่งชาติกัมพูชาอีกด้วย
 ผู้ลี้ภัยชาวญวนจากกัมพูชาคนหนึ่งกล่าวว่า ชุมชนชาวญวนที่คณาเซียอยู่ได้รับความเดือดร้อน
 จากการรบกวนของ เขมรแดงมาตั้งแต่ปลายปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑) และกองกำลัง
 ปลดปล่อย (ของเวียดนาม) พยายามเข้าไปร้ายปลกป้องคุ้มครอง แต่ก็ทำได้ยากขึ้นทุกที
 จนในที่สุดปี ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) ทหารที่เป็นพี่น้องกันก็มาช่วยนำครอบครัวชาวญวน
 เหล่านี้ออกจากกัมพูชา^๓

^๑น.ร.ว. คีตฤทธิ์ ปราโบช, "ข้างสังเวียน, สยามรัฐ (๒๑ กุมภาพันธ์
 ๒๕๒๒): ๘ เหตุผลสำคัญที่โธ่อ้างในการปลดเจ้าสีหนุคือ รัฐบาลไม่คำนึงความเป็น
 กลางอย่าง เกรงวิตโดยปล่อยให้คอมมิวนิสต์เวียดนามใช้ดินแดนกัมพูชาซึ่ง เป็นภัยต่อ
 กัมพูชาโดยตรง และกล่าวหาว่าญาติพี่น้อง เจ้าสีหนุมีส่วนในบริษัทที่ส่งอาวุธ กระสุนและ
 น้ำมันให้แก่คอมมิวนิสต์เวียดนาม: สันเอก (สีเทย) เข็คราย เหลาหลา,
 นรมิติ เศรษฐบุตร และณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, การรุกรองและการเมืองของประเทศต่าง ๆ
 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (กรุงเทพมหานคร : แพร่จิตทยา, พิมพ์ครั้งที่สอง เมษายน
 ๒๕๑๔), หน้า ๒๐๖.

^๒Nayan Chanda, "Insights on Hanoi's War Aims," Far Eastern
 Economic Review 100 (April 21, 1978): 18.

^๓Ibid., pp.18-19.

ตลอดระยะเวลาระหว่างปี ๒๕๑๘-๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๕-๑๙๗๘) ประมาณว่ามีชาวเขมรอพยพลี้ภัยเข้าไปอยู่ในเวียดนามประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน^๑ และเป็นจำนวนมากที่ได้รับความเสียหายในการหลบหนีว่ากำลังจะถูกฆาตกรรมเพราะเคยมีความสัมพันธ์อันดีกับทหารเวียดนามเหนือและเวียดนามในสมัยสงคราม^๒

นโยบายปฏิวัติสังคมนิยมที่เกรงครึกและเข้มงวดของรัฐบาลพล พต มีผลกระทบกระเทือนต่อชาวญวนในกัมพูชาโดยตรงและอ้อมอย่างรุนแรง เพราะชาวญวนส่วนมากมีฐานะทางเศรษฐกิจดี อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่เป็นจำนวนมาก เช่น หนงเป็ญ และบริเวณใกล้เคียงมีชาวญวนอยู่เกือบสองแสนคน การทำลายโครงสร้างทางเศรษฐกิจของสังคมนิยมรวมทั้งการยกเลิกกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเพื่อทำลายชนชั้นในสังคมนิยม ทำให้ชาวญวนที่เคยทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของญวนเสียทุกสิ่งทุกอย่างไปหมดสิ้น ผู้ลี้ภัยชาวเขมรในเวียดนามอ้างว่า "ถ้าเจ้าหน้าที่หมยผู้ใดมีทองคำไว้ในครอบครองก็จะต้องมาหิ้วครอบกรว"^๓ การเคลื่อนย้ายประชาชนจากเมืองต่าง ๆ ออกไปสู่ชนบทและการเกณฑ์แรงงานทำให้ชาวญวนที่เคยค้าขายอยู่ในเมืองต้องออกไปทำงานอย่างหนักในไร่นา ประสบกับความยากลำบาก อดทน อดอยาก และอดตายไปจำนวนมาก เช่นเดียวกับชาวเขมรอื่น ๆ ทำให้เกิดการต่อต้านขึ้นและนำไปสู่ความพยายามของกองทัพเวียตนามที่จะเข้าไปพิทักษ์ชาวญวนจากรัฐบาลกัมพูชา^๔

ลักษณะความเป็นชาตินิยมอย่างรุนแรงและความไม่ไว้วางใจในจุดมุ่งหมายของเวียตนามต่อกัมพูชาในความรู้สึกร่วมกันของผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด

^๑ Far Eastern Economic Review ASIA 1979 YEARBOOK (Hongkong: South China Morning Post, 1979), p.164.

^๒ Chanda, "The Bloody Border: Vietnam Prepares for a Long War," p.20.

^๓ Vietnam Courier, The Hoj in Vietnam Dossier (Hanoi: Foreign Languages Publishing House, 1978), p.92.

^๔ "เขมร-เวียตนาม : สงครามชายแดนยังไม่สิ้น," หน้า ๑๓.

ที่ทำให้เกิดความตึงเครียดที่จะทำลายอิทธิพลของชาวญวนในสังคมเขมร เพราะชาวญวนไม่เพียงแต่มีปฏิกริยาต่อต้านนโยบายสร้างชาติของรัฐบาลกัมพูชาเท่านั้น ชาวญวนยังพยายามดึง เวียดนามให้ขยายอิทธิพลเข้าไปในกัมพูชาเพื่อให้ความคุ้มครองพวกตนอีกด้วย ดังนั้น เพื่อกระตุ้นความเกลียดชังชาวญวนในหมู่ประชาชนชาวเขมรอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสร้างความชอบธรรมให้ยกกำลังที่ต่อต้านเวียดนามของรัฐบาล รวมทั้งความพยายามที่จะกำจัดอดีต เขมร เวียดนามในพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาก็ด้วย รัฐบาลพล พต จึงต้องยกเรื่องการรุกรานเพื่อผนวกกัมพูชาเข้ากับสหพันธ์อินโดจีนของ เวียดนามมาอ้างพร้อมกันนั้นก็โฆษณาว่าการปะทะตามบริเวณสหภาพเวียดนามกับเวียดนามให้รุนแรง เพื่อ เป็นหลักฐานกล่าวอ้างนั้น

๔. การแยกเวียดนามออกโลกเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

จากความใกล้ชิดของจีนกับกัมพูชา และความขาดหนางระหว่างเวียดนามกับทั้งจีนและกัมพูชา ทำให้ผู้นำกัมพูชายอมรับการวิเคราะห์ของจีนที่ว่า เวียดนาม เป็นประเทศในลุ่มโซเวียต มีความหนักใหญ่ไ้สูงที่จะครอบครองอินโดจีน และ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสอดคล้องกับความปรารถนาของสหภาพโซเวียตที่จะมีอิทธิพลครอบงำภูมิภาคนี้ด้วย เหตุผลทางยุทธศาสตร์ในการจะปิดล้อมจีน ประเทศทั้งสองบ่มความต้องการให้เวียดนามเป็นประเทศที่อ่อนแอและโลกเดียว^๑ เพื่อจะชักชวนไม่ให้เวียดนามสามารถดำเนินนโยบายขยายอำนาจได้สำเร็จ ในด้านระหว่างประเทศ ทั้งจีนและกัมพูชาพยายามหาเสียงสนับสนุนจากประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอื่น ๆ กัมพูชาจึง เปิดประเทศมากขึ้นเพื่อพยายามลบล้างข่าวลือเกี่ยวกับความโหดร้ายทารุณของรัฐบาลคอมมิวนิสต์ในประเศ จึงมีการติดต่อกับ

^๑ Chanda, "Anatomy of the Conflict," p.12.

ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค รวมทั้งประเทศในโลกที่สาม
 หรือม ๆ กับทำให้สถานการณ์ที่พหุภาคีกับเวียดนามใหม่ขยายตัวออกไปรุนแรงมากขึ้น
 ควบ การส่งทหารเข้าไปโจมตีเขตเศรษฐกิจใหม่ของเวียดนามที่ตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับ
 ชายแดนเป็นการสกัดขวางกระบวนการสร้างระบบสังคมนิยมในเวียดนามภาคใต้ และเพื่อ
 คุ้มครองความสนใจและทรัพยากรของเวียดนามมาสู่ปัญหา^๑ ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะขาดแคลน
 ขึ้นในเวียดนาม และกองทัพแดงผลิตเพื่อทำสงครามแทนที่จะสามารถนำไปใช้พัฒนา
 ประเทศ นอกจากนั้น ยังเป็นข้ออ้างเพื่อเรียกร้องความสนใจจากนานาชาติว่า
 เวียดนามซึ่งมีกำลังอำนาจเหนือกว่าทำการคุกคามประเทศเพื่อนบ้านเล็ก ๆ อย่าง
 กัมพูชา ส่วนจีนก็เคลื่อนไหวเพื่อการรับรองและสนับสนุนสมาคมเอเชียซึ่งเวียดนาม
 ยังกังโจมถือว่าเป็นเครื่องมือของจักรวรรดินิยมที่สืบทอดเจตนารมณ์ขององค์การสนธิสัญญา
 ป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งที่จีนยังไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับ
 สมาชิกราชอาณาจักรทุกประเทศก็ตาม ซึ่งช่วยให้ฐานะของจีนในสายคารองประเทศ
 อาเซียนสูงขึ้นอย่างมาก ในขณะที่พยายามรักษากามเป็นกลางในกรณีสงครามนี้
 แต่ก็ดูเหมือนว่าสมาชิกราชอาณาจักรเอเชียจะรับฟังเรื่องราวของสงครามจากกัมพูชาและจีนมากกว่า
 เวียดนาม

แต่ถ้าดูสภาพที่เป็นจริง จะเห็นว่าเวียดนามมีความก้าวหน้าน่ามากกว่ากัมพูชา
 ในการดำเนินนโยบายทางการทูต เพื่อรับความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ทั้งในเอเชีย
 ตะวันออกเฉียงใต้และประเทศตะวันตกที่เคยรับรองรัฐบาลชิงอันมาก่อน เวียดนาม
 เปิดโอกาสให้นักข่าวต่างประเทศเข้าไปดูสถานการณ์ในประเทศอยู่เสมอ^๒ ผู้นำ
 เวียดนามเดินทางไปต่างประเทศบ่อยครั้ง ทำให้ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 กับผู้นำชาติต่าง ๆ รวมทั้งสื่อมวลชนและนักข่าวต่างประเทศมากมาย จึงเกิดภาพพจน์

^๑ Michael Richardson, "How the Five See Indochina," Far Eastern Economic Review 99 (December 30, 1977): 7-8.

^๒ "บันทึกข่าวต่างประเทศ," สยามจนหมายเทศ ๓ (๒๔ กุมภาพันธ์ - ๒ มีนาคม ๒๕๒๑): ๒๓๕.

ที่คิของผู้นำและประเทศเวียดนามในสายตาของชาวโลกว่ารักสงบและต้องการให้เกิดสันติภาพขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในโลก และที่สำคัญคือ เวียดนามพยายามรณรงค์เรียกร้องความเห็นอกเห็นใจในกรณีพิพาทครั้งนี้มากกว่ากับพม่า*

เวียดนาม

๑. การขยายดินแดน
๒. การผนวกกัมพูชา เข้ากับสหพันธ์อินโดจีน
๓. การยึดซึ่งไม่ได้ออกทหาร กัมพูชา เข้าโจมตีเมืองต่าง ๆ ของเวียดนามอีก
๔. การโค่นล้มรัฐบาลพล พก และจัดตั้งรัฐบาลใหม่ที่เป็นมิตรกับเวียดนาม เพื่อให้สามารถยุติปัญหาขัดแย้งตามแนวทางและเงื่อนไขของ เวียดนาม

๑. การขยายดินแดน

เท่าที่เห็นมาในอดีต เวียดนามมีแนวโน้มที่จะขยายตัวออกไปอย่างไม่หยุดยั้งจนชาวญวนมีลักษณะพิเศษประการหนึ่งที่มีรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของประชากรและอารยธรรมส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มและสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ ชาวญวนไม่เคยตั้งถิ่นฐานในบริเวณภูเขาสูงเลย^๒ และในกรณีของชาวมืองขึ้นก็ให้ความสำคัญแก่การยึดครองดินแดนมากกว่าการกวาดล้างผู้คนกับประเทศเพื่อนบ้านชาติอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงใต้นั้น เวียดนามไม่อาจขยายตัวขึ้นไปทางเหนือ เนื่องจากจะต้องเผชิญกับจีนที่มีพลังอำนาจเหนือกว่า ส่วนทางตะวันออกก็เป็นทะเลจีนใต้ ทางตะวันตกเป็นเทือกเขาสูงที่กั้นเวียดนามออกจากดินแดนส่วนอื่น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงเหลือแค่เพียงทางใต้ที่เป็นที่ราบลุ่ม ๆ ชายฝั่งทะเลลงไปยังกัมพูชาสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง

* "เขมรกับญวน : ระวังพายุปฏิวัติกับการปฏิวัติ," สยามจดหมายเหตุ ๓ (๒๔ กุมภาพันธ์-๖ มีนาคม ๒๔๖๑) : ๒๓๓.

๒

Lamb, Asian Frontiers, p.184.

"กระบวนการอพยพผู้ทางไกล" นั้นลดลงด้วยการเข้าไปครอบครองสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ทั้งหมด ตลอดจนไปจนถึงแหลมคาเมา (Camau) ซึ่งอยู่ตอนใต้สุดของอินโดจีน เมื่อสามารถปลูกฝังอารยธรรมเวียดนามในดินแดนเหล่านี้ได้มั่นคงแล้วก็พยายามขยายตัวต่อไปทางตะวันตกตามริ้วสายลุ่มแม่น้ำโขง เข้าไปสู่ที่ราบภาคกลางอันกว้างใหญ่และอุดมสมบูรณ์ของกัมพูชา แต่ฝรั่งเศสเข้าไปขัดขวางก่อนที่ความพยายามนั้นจะบรรลุผล นับเป็นการช่วยให้กัมพูชาสามารถคงอยู่ได้ต่อมา แนวนโยบายของฝรั่งเศสจะมีส่วนสอดคล้องกับความพยายามที่จะขยายอำนาจของเวียดนาม โดยที่ในขั้นสุดท้ายของการแบ่งผลประโยชน์ระหว่างกัมพูชากับอินโดจีน ฝรั่งเศสได้ให้ประโยชน์แก่อินโดจีนมากกว่ากับพูชา แล้วฝรั่งเศสก็ยกอินโดจีนขึ้นให้แก่วียดนาม ต่อมาในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราช เวียดนามก็ได้พยายามที่จะทำในนามของประชาชนอินโดจีน ซึ่งได้สร้างความหวาดระแวงให้แก่ชนชาติอื่นว่า เวียดนามมุ่งการครอบครองอินโดจีนทั้งหมดออกจากฝรั่งเศส

สำหรับสาเหตุของความต้องการที่จะขยายดินแดนออกไปนั้น น่าจะพิจารณาได้ว่า ประชากรของเวียดนามไม่ได้ตั้งถิ่นฐานกระจายออกไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศอย่างกว้างขวาง แต่ตั้งถิ่นฐานกันอย่างหนาแน่นในบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำแดง ประมาณถึง ๒,๐๐๐ คน ต่อตารางไมล์^๑ เวียดนามภาคเหนือไม่สามารถผลิตข้าวและอาหารได้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชน เมื่อได้ครอบครองอินโดจีนแล้วก็ต้องส่งข้าวจากภาคใต้ขึ้นมาช่วยเหลืออีกด้วย แต่กระนั้นการเพิ่มขึ้นของประชากรก็ทำให้ข้าวที่ผลิตได้ทั้งประเทศยังคงไม่เพียงพอแก่การบริโภคอยู่ดี ดังนั้น เวียดนามจึงไม่อาจหยุดยั้งที่จะขยายอำนาจ เพื่อครอบครองดินแดนอันสมบูรณ์ของประเทศเพื่อนบ้านต่อไป^๒ และ

^๑ ทัศนเอก (พิเศษ) เชิดฉาย เหล้าเหล้า, นรนิติ เศรษฐบุตร และฉรงศ สิ้นสวัสดิ์, การปกครองและการเมืองของประเทศต่าง ๆ..., หน้า ๔๔๓.

^๒ เป็นสาเหตุของลักษณะการขยายอำนาจซึ่งมีครอบครองดินแดนมากกว่าประชาชน เพื่อระบายพลเมืองออกไปตั้งถิ่นฐานในดินแดนที่ยึดได้ มีผลทั้งช่วยลดประชากรในประเทศ ช่วยขยายอารยธรรม และยังช่วยส่งผลผลิตการเกษตรกลับไปเลี้ยงประชาชนภายในประเทศอีกด้วย.

ดินแดนกัมพูชาก็มีความอุดมสมบูรณ์ มีความสำคัญและผลประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งยังมีประชากรค่อนข้างเบาบาง จึงน่าจะ เป็นแรงจูงใจที่เพียงพอสำหรับการพยายามเข้าไปยึดครอง โดยเฉพาะส่วนที่มีชาวญวนเข้าไปอาศัยอยู่แล้ว เป็นจำนวนมาก

ความจริงในขณะที่เวียดนามเพิ่งจะพ้นภาวะสงคราม เริ่มฟื้นฟูบูรณะประเทศ และกำลังไขความพยายามอย่างมากในการสร้างระบบสังคมนิยมในเวียดนามภาคใต้ซึ่งคาดว่าจะช่วยฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจโดยส่วนรวมได้มากเมื่อสามารถทำการผลิตได้เต็มที่นี้ เวียดนามไม่น่าที่จะสูญเสียทรัพยากรไปในการทำสงครามเพื่อขยายดินแดน อย่างไรก็ตาม มีการอ้างกันมากกว่าแผนที่ของรัฐบาลเวียดนามระบุว่าดินแดนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขง ซึ่งขณะนี้อยู่ในเขตกัมพูชา เป็นของเวียดนามทั้งหมด^๑ และกัมพูชาก็อ้างว่าในปี ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) เวียดนามพยายามแบ่งแยกดินแดนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขงเพื่อให้พวกที่นิยมเวียดนาม คือแนวร่วมประชาชาติเพื่อการกู้ชาติกัมพูชา เข้าปกครองและเป็นฐานขยายอำนาจออกไปยังส่วนอื่น ๆ ของกัมพูชาทั้งหมดก่อนที่เวียดนามจะเข้าไปปกครองโดยตรง^๒ แต่พอถึงปลายปี ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) เวียดนามสังหารเข้าไปยึดครองกัมพูชา เสียทั้งประเทศและให้การสนับสนุนรัฐบาลของแนวร่วมประชาชาติเพื่อการกู้ชาติกัมพูชาในการกวาดล้างกองกำลังของพล ๗๓ อย่างเปิดเผย

^๑ "การเมืองในอินโดจีน," สยามจดหมายเหตุ ๓ (๑๓-๑๔ มกราคม ๒๕๒๑) : ๒๘. (แผนที่ที่อ้างถึงนี้ไม่สามารถหาหน้าตรวจสอบได้จึงไม่อาจยืนยันได้ว่าเป็นความจริงเพียงใด และ เมื่อกรณีพิพาทเรื่องนี้เป็นที่สนใจของนานาชาติ เวียดนามอาจจะไม่กล้านำออกเผยแพร่ เพราะจะเป็นหลักฐานว่า เวียดนามทำการรุกรานและยึดดินแดนกัมพูชา)

^๒ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea, Department of Press and Information, Black Paper..., p.84.

๒. การผนวกกัมพูชาเข้ากับสหพันธ์อินโดจีน

ผู้นำกัมพูชาได้ยกเรื่องนี้ให้เป็นประเด็นสำคัญในการโจมตีเวียดนาม รวมทั้งการประกาศตัดความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) โดยยกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เป็นหลักฐาน ระบุว่าเวียดนามจะปฏิเสธว่าไม่มีการพิจารณาเรื่องสหพันธ์อินโดจีนมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑) และก็ตาม แต่ผู้นำกัมพูชาก็ยังยืนยันว่า เวียดนามพยายามเปลี่ยนฐานะกัมพูชาให้เป็นรัฐบริวารในสหพันธ์อินโดจีน และจะขยายอิทธิพลต่อไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป คำแถลงของรัฐบาลกัมพูชาเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) กล่าวว่

สาเหตุพื้นฐานก็คือ เวียดนามยังคงรักษาข้อตกลงใจ เกี่ยวกับการจะทำให้กัมพูชาเป็นสมาชิกของสหพันธ์อินโดจีนที่เวียดนามเป็นผู้นำ . . . หลายชั่วอายุคนมาแล้ว นับแต่ยุคแห่งการต่อสู้กับจักรวรรดินิยมฝรั่งเศส เวียดนามได้สั่งสอนผู้ปฏิบัติงานของพรรคคอมมิวนิสต์และทหารในกองทัพว่ากัมพูชาจะต้องถูกรวมเข้าในสหพันธ์อินโดจีน ไม่ว่าจะต้องสูญเสียเท่าใดก็ตาม มิฉะนั้น เวียดนามก็จะไม่สามารถเป็นมหาอำนาจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้^๑

ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์ทั้งสามในอินโดจีนในสมัยของการทำสงครามปฏิวัติ ทำให้เวียดนามริเริ่ม "ความสัมพันธ์เป็นพิเศษ" ระหว่างรัฐบาลคอมมิวนิสต์ทั้งสามที่จัดตั้งขึ้นภายหลังจากชัยชนะ เพื่อประสานนโยบายกับ ซึ่ง เวียดนามเชื่อว่าจะ เป็น "ขบวนการปฏิวัติของ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด"^๒

^๑ คำประกาศตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับ เวียดนาม ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๗ ของรัฐบาลกัมพูชา ปรากฏใน "Diplomatic Relations Broken off by Cambodia," p.29279.

^๒

Chanda, "Anatomy of the Conflict," p.15.

เจ้าหน้าที่เวียดนามกล่าวหาว่า ความสัมพันธ์พิเศษนี้ไม่ใช่เรื่องฉกฉก เวียดนามเสนอขึ้นก็เพราะไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ที่ประเทศที่สองหรือสามชาติจะมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดขนาดเรียกว่า "มีส่วนร่วมกันในการแบ่งปันข้าวและเมล็ด ลูกปืนแต่ละลูก ความยากลำบาก และชัยชนะ" สัมภาษณ์รศ. ลอยมีวินด์ เวียดนามครั้งที่ ๔ ใต้มีมติเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๖) ว่า

เรา [พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม] จะรักษาและเพิ่มพูนความสัมพันธ์พิเศษระหว่างประชาชนของเวียดนามกับประชาชนของลาวและกัมพูชา จะเสริมสร้างความไว้วางใจ เดียวกันอันมั่นคงระหว่างเรา ความจริงใจต่อกัน ความร่วมมือระหว่างเราและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกด้านตามหลักการของความเสมอภาคอย่างสมบูรณ์ ความเคารพในเอกราช อธิปไตย และบูรณาการแห่งดินแดนของแต่ละฝ่าย และเคารพผลประโยชน์อันถูกต้องของแต่ละฝ่ายด้วย*

แต่กัมพูชาได้ปฏิเสธอย่างแข็งขันต่อความริเริ่มของเวียดนามเรื่องนี้ กัมพูชายืนยันว่าต้องการเพียงความสัมพันธ์ปกติ ไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่เป็นพิเศษ^๒ เพราะเกรงว่าเวียดนามจะไ้ความสัมพันธ์พิเศษเพื่อการแทรกแซงกิจการภายในของกัมพูชา และอาจจะนำไปสู่การถูกรวมเข้ากับสหพันธ์อินโดจีนก็ได้

เป็นการยากที่จะพิสูจน์ว่า "ความสัมพันธ์เป็นพิเศษ" ที่เวียดนามเสนอขึ้นมานี้หมายความว่าอย่างไรและมีเหตุผลหรือเป้าหมายแอบแฝงอยู่บ้างหรือไม่ เพราะนับแต่มีการประชุมสุดยอดผู้นำอินโดจีนที่กว้างใจวเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๑๑ (ค.ศ. ๑๙๖๐) เป็นต้นมา ขบวนการปฏิวัติอินโดจีนก็ไ้ร่วมมือกันอย่าง เดียวแน่นในการต่อสู้กับฝ่ายที่นิยมสหรัฐอเมริกา ผู้นำของขบวนการเหล่านี้จึงได้ประสมการณ์ในการปฏิวัติร่วมกัน

* Vietnam Courier, Kampuchea Dossier I, p.69.

^๒ Chanda, "The Bloody Border: Vietnam Prepares for a Long War,"

และต่อสู้กับศัตรูร่วมกัน คือสหรัฐอเมริกา ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็น "การต่อสู้ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน"^๑ ดังนั้น เวียดนามจึงอาจเสนอเรื่องนี้ขึ้นมาเพื่อพยายามรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้ให้ดำรงอยู่ต่อไปเท่านั้นก็ได้ แต่อาจจะให้ความสำคัญแก่เรื่องการสถาปนาสหพันธ์อินโดจีนที่กัมพูชาขอขึ้นมามาก รวมทั้งที่พิมพ์กรรมของโฮจิมินห์ระบุให้ลูกหลานชาวเวียดนามสืบทอดภารกิจในการจัดตั้งสหพันธ์อินโดจีนต่อไปให้ได้^๒ โดยพิจารณาถึงการกระทำต่าง ๆ ตลอดจนศักยภาพของเวียดนาม เปรียบเทียบกับกัมพูชาแล้ว ความหวาดระแวงของกัมพูชาที่พอจะมีเหตุผลและน่าพิจารณาอยู่มาก และเมื่อกองทหารเวียดนามภายใต้ชื่อ "แนวร่วมประชาธิปไตยเพื่อการปฏิวัติกัมพูชา" สามารถขับไล่อิทธิพล พทออกจากกรุงพนมเปญได้สำเร็จ เมื่อต้นเดือนมกราคม ๑๙๗๕ แล้ว ความเชื่อมั่นในเรื่องการสถาปนาสหพันธ์อินโดจีนก็จะมีมากขึ้น ในตอนนั้นหนังสือพิมพ์หนานคานโลกกล่าวว่า "ชัยชนะอันยิ่งใหญ่ครั้งนี้โค่นล้มระบอบที่สามประเทศอินโดจีน คือ เวียดนาม กัมพูชา และลาว เขารวมรวมกันเพื่อสร้างชีวิตใหม่ที่มีการยอมรับนับถือระหว่างกันอย่างเต็มที่"^๓

๓. การขับขี้ไก่ให้กองทหารกัมพูชาเข้าโจมตีเมืองต่าง ๆ ของเวียดนามอีก

นายหวงตุง (Hoang Tung) สมาชิกคณะกรรมการการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและผู้อำนวยการฝ่ายการเมืองของหนังสือพิมพ์หนานคานโลกได้สัมภาษณ์ว่า กองกำลังของเวียดนามได้ทอยโศกการโจมตีของกัมพูชาและรุกไล่เข้าไปในดินแดนกัมพูชาด้วยเหตุเป็นการตอบโต้ที่ฝ่ายกัมพูชาได้โจมตีเวียดนามก่อนและชี้แนะให้กัมพูชายินยอมเจรจากับเวียดนาม เวียดนามเพียงแต่ขับไล่ให้กัมพูชาถอยกลับไ้ แม้ว่า

^๑ เรื่องนี้ ความหมายแสดงถึงความเป็นตัวของตัวเองของแต่ละชนวนการที่ร่วมกัน : Hammer, "Indochina: Communist but Nonaligned," p.2.

^๒ ฝ่ายต่างประเทศสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, ป๋อตันเซมร, หน้า ๑๐๘.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๓.

กองทัพเวียดนามสามารถจะรุกกลับหน้าไปได้อีก แต่ก็ได้หยุดและถอนตัวกลับ^๑ ในปี ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) รัฐบาลเวียดนามกล่าวว่า

นับแต่เดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๗๗ เป็นต้นมา กัมพูชาได้ใช้กองทหารหลายกองพล ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยทหารมีนใหญ่ โคโจมตีเข้าไปในดินแดนของ เวียดนาม เกือบทุกส่วนที่อยู่ตามริ เวียดนามแดนล้านคิดต่อกับกัมพูชา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง โคโจมตีรุนแรงทาง ๆ ในเขตเกษตรกรรมใหม่ด้วย^๒

นอกจากนี้ยังมีนักสัง เกศการณะวันออกกล่าวถึงกองกำลังของพวกต่อต้านคอมมิวนิสต์ เวียดนามที่ปฏิบัติการอยู่ในริ เวียดนามแดนและเข้าไปหลบซ่อนตัวอยู่ในดินแดน กัมพูชาในทำนองเดียวกับที่กองกำลัง เวียดนาม เคยใช้ได้ผลดีมาก่อนว่า พวกนี้อาจจะร่วมมือกับกองทหารกัมพูชาในการ เข้าโจมตี เวียดนามก็ได้ เพราะกัมพูชาและกลุ่มต่อต้านคอมมิวนิสต์ เวียดนามก็มีผลประโยชน์ร่วมกันในการจะขัดขวางไม่ให้ยานอภัยสามารถ เข้าปกครอง เวียดนามได้โดยง่ายนั่นเอง ซึ่งนายสงวณกล่าวไปในทำนองที่สอดคล้องกับข้อสัง เกศข้างต้นว่า กองทหาร เวียดนามจิว เป็นกองโจมตี เข้าไปในดินแดนกัมพูชา เพื่อลงโทษกองทหาร กัมพูชาที่ทำอันทรายต่อชุมชนในดินแดน เวียดนามก่อน^๓ และพร้อมกันนั้นก็สามารรถถือโอกาสนี้ ทำลายกองกำลังและ เส้นทางส่งกำลังบำรุงของพวกต่อต้านคอมมิวนิสต์ เวียดนามใน เวียดนามได้ด้วย วารสารฉบับหนึ่งกล่าวว่า

^๑ พ.ศ.ศ.ธนะ อนุพวนิช, "ความคิดเห็นเพิ่มเติมบทความ เรื่องความสัมพันธ์ ของขบวนการคอมมิวนิสต์กับกลุ่มผู้นำอินโดจีน," วารสารสังคมศาสตร์ ๑๕ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๒๑) : ๔๓.

^๒ Marian Kirsch Leighton, "Perspectives on the Vietnam-Cambodia Border Conflict," Asian Survey XVIII (May 1978): 448.

^๓ พ.ศ.ศ.ธนะ อนุพวนิช, "ความคิดเห็นเพิ่มเติมบทความ...", หน้า ๔๓.

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๗๘ กองทหารกัมพูชาและ/หรือพวกกบฏเวียคนาม
ที่เข้าไปหลยร่อนอยู่ในดินแดนกัมพูชาโคะคมยั้งและ เผา เมืองสอง เมืองที่ตั้งอยู่
ชายแดนทางตอนใต้สุด เวียคนามได้ส่งกองทหารข้ามเขตแดนเข้าไปเพื่อทำลาย
ฐานทัพของพวกกบฏเหล่านั้น^๑

ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) เวียคนามอ้างว่า กองทหาร
กัมพูชาได้โจมตีลึกเข้าไปในดินแดนเวียคนามด้านจังหวัด เทียนห์หามเส้นทางที่นำไปสู่
นครโฮจิมินห์ (ไซง่อน) ผู้พยทคนหนึ่งได้เล่าให้บันทึกหนังสือพิมพ์ตะวันตกที่เขาไปดู
เหตุการณ์ในเวียคนามว่า "ชาวญวนที่คอคานฮานอยจำนวนมากได้ติดตามผู้บุกรุก
[กองทหารกัมพูชา] กลับเข้าไปในกัมพูชา ซึ่งทำให้พวกนี้ได้รับอาวุธต่าง ๆ ควบ^๒

ถึงแม้ว่าถ้าวกคอคานฮานอยในแถบจังหวัดเทียนห์หามและบริ เวณใกล้เคียง
ไปใครวมมีอย่างจริงจังกัมพูชา การโจมตีของกองทหารกัมพูชาก็ได้สร้างความ
เสียหายให้แก่ความพยายามในการสร้างระบบการควบคุมประชากรที่เข้มแข็งขึ้นใน
เวียคนามภาคใต้อยู่แล้ว ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีผลกระทบกระเทือนอย่างมากต่อการ
พัฒนา เศรษฐกิจในสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง เวียคนามจึงต้องให้ความสำคัญอย่างมาก
ต่อปัญหาชายแดน และ เมื่อไม่สามารถชักจูงให้กัมพูชายุติข้อพิพาทโดยสันติวิธีได้
เวียคนามก็ต้องการกำลัง เพื่อขึ้นบังคับ นับไปกว่าเป็นเป้าหมายที่เห็นได้อย่างชัดเจนและ
มีเหตุผล เพราะ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกำลังอำนาจระหว่างกัมพูชากับเวียคนามแล้ว
ก็พบว่า เวียคนามมีกำลังอำนาจที่เหนือกว่ากัมพูชาในทุกด้าน^๓ รวมทั้งในด้านการ
ดำเนินการทางการทูต เพื่อเรียกร้องความเห็นใจจากนานาชาติ

^๑ Ibid., p. 449.

^๒ Ibid.

^๓ มีรายละเอียดที่น่าสนใจที่สถาปนาเพื่อการศึกษาด้านยุทธศาสตร์ที่ลอนดอน
ได้วิเคราะห์ไว้ใน "Cambodia vs. Vietnam—A Mismatch," Dave Hatcher,
Far Eastern Economic Review 99 (January 13, 1978): 14-15.

๔. การโอนข้ามรัฐบาลพล พต และจัดตั้งรัฐบาลใหม่ที่เป็นมิตรกับเวียดนาม
เพื่อให้สามารถยุติปัญหาขัดแย้งตามแนวชายแดนและเงื่อนไต่ของ เวียดนาม

เนื่องจากรัฐบาลพล พต แสดงท่าทีปฏิเสขอ เซนของ เวียดนามอย่างสิ้นเชิง และ เวียดนามอ้างว่า อาจจะอดทนต่อภาวะความยากลำบากและการโจมตีจุ่มชนใน เขต เศรษฐกิจใหม่แถบจังหวัดชายแดนที่ติดต่อกับกัมพูชาต่อไปได้อีก เขตเศรษฐกิจใหม่นี้ นอกจากจะ เป็นหน่วยผลิตขั้นฐานของระบบ เศรษฐกิจที่รัฐบาลสยามจะจัดตั้งขึ้นใน เวียดนามภาคใต้แล้ว ยัง เป็นเขตที่ตั้งถิ่นฐานสำหรับประชาชนที่อพยพออกจากไซ่ง่อนและ เมืองอื่น ๆ ใน เวียดนามภาคใต้ เพื่อให้การศึกษาใหม่และให้ เกิดความระสรวลแก่การควบคุมทางการเมือง ของพรรคคอมมิวนิสต์ เวียดนาม^๑ นอกจากการโจมตีของ กองทหารกัมพูชาสร้างความเสียหายทาง เศรษฐกิจแล้ว ยังมีผลให้ผู้ที่นับความลึกลับคอกานคอมมิวนิสต์หลบหนีออกไป ถึงกลุ่มที่คิดอาจจะ เพื่อต่อสู้กับรัฐบาลสยามอันเป็นผลเสียหายในทางการเมือง อีกด้วย

นักหนังสือพิมพ์ที่เข้าไปดูเหตุการณ์ใน เวียดนามกล่าวว่า การดำเนินนโยบาย ที่เข้มงวดเพื่อสร้างระบบสังคมนิยมของรัฐบาลพล พต ทำให้ประชาชนอพยพหลบหนีออกจากประเทศไปเป็นจำนวนมาก ทั้งที่เป็นชาวเขมรและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ เมื่อปี ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) มีประชาชนรวมทั้งหมดประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน ไต่อพยพหลบหนีเข้าไป อยู่ในเวียดนาม^๒ ตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) เป็นต้นมา เวียดนามอนุญาตให้ ผู้อพยพจากกัมพูชาอยู่ใน เวียดนามได้เฉพาะพวกที่มี เรือสายญวน ส่วนพวกอื่น ๆ ก็ส่ง กลับกัมพูชาไป เช่น เมื่อปลายปี ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) ผู้แทนจากจังหวัดชายแดนของ

^๑ Leighton, "Perspectives on the Vietnam-Cambodia Border Conflict," p.449.

^๒

Far Eastern Economic Review ASIA 1979 YEARBOOK, p.164.

กัมพูชาและเวียดนามได้เจรจากันในเรื่องนี้^๑ ต่อมา ในช่วงปี ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) เกิดการต่อสู้ทางทหาร เมืองภายในกัมพูชาและ เกิดกรณีพิพาทในปัญหาชายแดนระหว่าง กัมพูชากับเวียดนามอย่างรุนแรง ประชาชนจากกัมพูชาหนีเข้าไปในเวียดนามมากขึ้น และ เวียดนามก็ได้เปลี่ยนนโยบายมารับคนเหล่านี้ไว้ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในการ หลบหนีออกจากกัมพูชาด้วย ในหลายผู้ลี้ภัยคนหนึ่ง ในจังหวัด เพ็ญนัมหนีผู้ลี้ภัยจากกัมพูชา ประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน ซึ่งหลบหนีออกจากกัมพูชา เมื่อต้นเดือนมกราคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) ได้รับความช่วยเหลือของกองทัพเวียดนาม^๒ และผู้ลี้ภัยจำนวนมากที่แสดง ความปรารถนาที่จะกลับกัมพูชา "เมื่อกัมพูชาได้รับการปลดปล่อยโดยกองทัพเวียดนาม"^๓

ในเดือนเมษายน ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) เวียดนามกล่าวว่า กองทหาร กัมพูชาโจมตีเขตเศรษฐกิจใหม่ของ เวียดนามอย่างรุนแรง เป็นครั้งแรก^๔ ต่อมา ในเดือนมิถุนายน ฮานอยและพนมเปญได้หันหลังสู้รถติดกัน เกี่ยวกับสงครามชายแดน เวียดนามอ้างว่าได้เสนอให้มีการ เปิดการเจรจาแก่กัมพูชาปฏิเสธ และมีรายงาน ด้วยว่า เวียดนามพยายามผลักดันให้จีนเข้าช่วยไกล่เกลี่ย แต่ก็ไม่มีผล^๕ ยังคงมีการ ประทะกันเรื่อยมา การไม่มีผลตอบสนองหรือข้อเสนอทำให้ เวียดนามสิ้นหวังที่จะหาทาง ยุติปัญหาด้วยสันติวิธี ดังนั้น ในเดือนกันยายน เวียดนามจึงโจมตีเข้าไปในดินแดน กัมพูชาอย่างกว้างขวางและรุนแรง และขณะเดียวกันก็หาทางดำเนิน การต่อต้านรัฐบาล

^๑ Chanda, "The Bloody Border: Vietnam Prepares for a Long War," p. 21.

^๒ Ibid.

^๓ Ibid.

^๔ เวียดนามกล่าวว่ากัมพูชาส่งทหาร เข้าไปโจมตีเมืองต่าง ๆ ของเวียดนาม มาตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) และการปะทะกันได้เกิดขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) และ : Vietnam Courier, Kampuchea Dossier I, pp. 66-70.

^๕ Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p. 9.

พล พต ทางอื่นด้วย เช่น เวียดนามขยายสงครามในหมู่ประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะ
กลุ่มประเทศอาเซียน และเร่งนำผู้ลี้ภัยจากกัมพูชาไปให้การศึกษาเพื่อเตรียมการ
สำหรับเป็นเครื่องมือในการโค่นล้มรัฐบาลพล พต ต่อไป

เรื่องเล่าที่เวียดนามให้การศึกษาทางการ เมืองแดญูลี้ภัยชาวเขมรนั้น ปรากฏ
ในวารสารรายสัปดาห์ฉบับหนึ่งสรุปได้ว่า เวียดนามได้จัดการอบรมทางการ เมืองให้แก่
ผู้ลี้ภัยชาวเขมรในหลายทาง ๆ โดยมีสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาที่ได้รับการศึกษาจาก
สถานนี้เป็นผู้ให้การอบรม นอกจากนั้นก็มี "ศูนย์ให้การศึกษาใหม่แก่ชาวเขมรที่ถูกจับกุม"
ที่จัดตั้งและดำเนินงานโดยชาวญวนทั้งหมด เป็นศูนย์ที่มีหน้าที่ให้การศึกษาอบรมชาวเขมร
ที่ถูกจับกุมจากการรบ ซึ่งยังคง "เป็นมิตรของเรา [เวียดนาม] แลถูกผู้นำกัมพูชา
จุดปัจจุบันนี้บังคับให้ต่อสู้กับเรา" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะ เปลี่ยนชาวเขมร เหล่านั้นให้
เป็น "ประชาชนที่ต่อสู้ (ต่อเวียดนาม)" ต่อไป โดยผ่านทางกระบวนการศึกษาใหม่นี้
ชาวเขมรคนหนึ่งในกลุ่มผู้ลี้ภัยที่เมืองวิทานห์ (Vi Thanh) กล่าวว่า โดยครั้งที่ได้ออกจาก
โทรพักัน เขาจึงตระหนักถึงความกลัวหนาย่างมากของเวียดนาม นอกจากนั้น
ยังได้เห็นชีวิตที่สงบสุขและมั่นคงของชาวญวน หลักสูตรการศึกษาต่าง ๆ ในการอบรม
ทางการ เมืองใกล้เคียงได้เห็น "ธาตุแท้ของกบฏพล พต" และทำให้ตนเองได้เป็น
"ผู้ปฏิบัติงานของพรรคมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ที่แท้จริง" ซึ่งแสดงอย่างแจ่มชัดว่า เวียดนาม
โค่นล้มสนับสนุนให้ชาวเขมรลี้ภัยก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นมาใหม่อีกพรรคหนึ่ง ในค่ายผู้ลี้ภัย
ที่เมืองเบ็นเสน (Ben Sen) ผู้ลี้ภัยชาวเขมรคนหนึ่งกล่าวว่า มีชาวเขมรทั้งชายและ
หญิงไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ คน ในค่ายแห่งนี้ที่อาสาจะเข้าไปทำกรรรมในกัมพูชา*

เจ้าหน้าที่เวียดนามกล่าวว่า "ความขัดแย้งระหว่างกัมพูชากับเวียดนามจะ
ยุติลงได้หลายสองหนทางเท่านั้น คือรัฐบาลกัมพูชาเปลี่ยนนโยบาย หรือไม่ก็ให้ชาวเขมร

* Chanda, "The Bloody Border: Vietnam Prepares for a Long War,"

เปลี่ยนรัฐบาล"^๑ เวียดนามไต่พยายามโน้มน้าวให้รัฐบาลพล พต เปลี่ยนแปลงนโยบาย ทั้งโดยทางตรงและโดยอ้อมทางจีน แต่ก็ต้องผิดหวัง เวียดนามจึงใช้วิธีสนับสนุนให้เกิด เงื่อนไขประการหลังต้น และประชาชนชาวเขมรที่เวียดนามเลือกให้เป็นผู้ดำเนินการ เปลี่ยนรัฐบาลก็คือ ผู้ลี้ภัยที่อพยพหลบหนีออกจากกัมพูชาไปสู่เวียดนามที่มีความเกลียดชัง และเกรงกลัวรัฐบาลพล พต อยู่แล้ว ซึ่ง เป็นคารงายที่เวียดนามจะชักจูงให้คนเหล่านั้น นิยมเวียดนามและเกลียดชังรัฐบาลพล พต ให้มากขึ้น การที่สมาชิกรัฐสภาคอมมิวนิสต์ กัมพูชาที่นิยมเวียดนาม เป็นผู้ให้การศึกษ่า เป็นกรวางรากฐานสำหรับการจัดตั้งพรรค คอมมิวนิสต์ใหม่ที่มีแต่ชาว เขมรผู้นิยมเวียดนามทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด เมื่อเวียดนาม สามารถจัดเตรียมการรบพร้อมทั้งมีประกาศจัดตั้ง "แนวร่วมประชาชาติเพื่อการกู้ชาติ กัมพูชา" (The National United Front for Salvation of Kampuchea) เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) ในฐานะองค์การของชาวเขมรที่มี วัตถุประสงค์สำคัญที่จะ "โค่นล้มรัฐบาลเผด็จการขุนศึกของกลุ่มปฏิกริยาพล พต- เอียง ซารี" ทาหนทางยุติข้อขัดแย้งต่าง ๆ กับประเทศเพื่อนบ้านโดยอาศัยการเจรจา โดยสันติและบนพื้นฐานของการเคารพในเอกราช อธิปไตย และบูรณาภาพแห่งดินแดนของ กันและกัน "รวมทั้งทาหนทางยุติสงครามชายแดนกับเวียดนามที่รัฐบาลพล พต เป็นผู้ก่อขึ้น"^๒

ปัญหาประการที่สำคัญที่เวียดนามจะต้องเผชิญในการโค่นล้มรัฐบาลพล พต ก็คือ เมื่อฝ่ายแนวร่วมประชาชาติเพื่อการกู้ชาติกัมพูชาสามารถยึดอำนาจจากรัฐบาลพล พต ได้แล้ว จะทำให้นี้การเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางแห่งอำนาจและเกิดความตึงเครียดระหว่างประเทศขึ้น ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอาจจะทำให้ประเทศอาเซียนเกิดความหวาดกลัว จนต้องหันไปสนับสนุนแนวความคิดแบบองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีก ก่อนที่เวียดนามจะเปิด เผยเรื่องแนวร่วมประชาชาติเพื่อการกู้ชาติ

^๑ Ibid., p. 22.

^๒ จากนโยบายข้อที่ ๑ และ ๑๐ ของแนวร่วมประชาชาติเพื่อการกู้ชาติกัมพูชา อ้างถึงใน The Vietnam-Kampuchea Conflict..., pp. 46-50.

กัมพูชา เวียดนามก็เร่งดำเนินการทางการทูตกับประเทศอาเซียนเพื่อยืนยันความสัมพันธ์ของเวียดนาม โดยหวังว่าประเทศอาเซียนจะวางตัว เป็นกลางในกรณีนี้ที่เวียดนามส่งกำลังทหารเข้าไปโค่นล้มรัฐบาลพล พก ในกัมพูชา และต่อกรณีเงินที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลพล พก อยู่ นั้น เวียดนามก็ไปต้องการให้จีนเข้ามาแทรกแซงโดยตรง ก่อนที่กองทหารของทั้งสองฝ่าย จะมีการปะทะกันในขั้นรุนแรงและกว้างขวางขึ้น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการกลาง ประเทศเวียดนามก็ได้เดินทางไปปักกิ่ง เพื่อหาทางเจรจากับกัมพูชา* ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า เวียดนาม เป็นฝ่ายที่ไม่หาสันติภาพ ในขณะที่กัมพูชาต้องการสงคราม และในอีกทางหนึ่ง เวียดนามก็กระชับความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียตให้มากขึ้น โดยเฉพาะการทำสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกัน เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) เพื่อปรามไม่ให้จีนมีปฏิกริยาที่รุนแรงต่อเวียดนามเมื่อรัฐบาลพล พก ถูกโค่นล้มลง

กัมพูชากล่าวหาว่า ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงพฤษภาคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) เวียดนามได้วางแผนการปฏิวัติขึ้นในพนมเปญ รวมทั้งวางแผนสำหรับกรณีการปฏิวัติล้มเหลว จะแบ่งแยกดินแดนภาคตะวันออกเฉียงของแม่น้ำโขงจากส่วนอื่น ๆ ของกัมพูชา เพื่อจัดตั้งอำนาจรัฐใหม่และพรรคใหม่ที่มีเบม เวียดนามขึ้นทำการปกครอง บุคคลที่รับผิดชอบแผนการปฏิวัติครั้งนี้ ก็คือ เฮโฮ (Hay So) สมาชิกคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม และผู้ช่วยคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามอีกหลายคน แผนการปฏิวัตินี้ได้ล้มเหลวไปเสียก่อน^๒

ต่อมา ในวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) ซึ่งเป็นวันครบรอบ ๑๔ ปีของการก่อตั้งกองทัพประชาชนเวียดนาม นายพลโวเหง็อนเก็บ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โลกกล่าวคำปราศรัยตอนหนึ่งว่า เวียดนามพร้อมแล้วที่จะต่อสู้เพื่อ

* "เขมรขบวนการ : ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ," หน้า ๑๓.

๒

ต่อต้านการรุกรานทั้งมวลจากต่างชาติ แม้ว่าจะต้องกลายเป็นสงครามขนาดใหญ่ไปก็ตาม^๑ และในที่สุด วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๑ (ค.ศ. ๑๙๗๘) กองทัพเวียตนามในนามแนวร่วมประชาชาติเพื่อการกู้ชาติกับประชาธิปไตยเข้าโจมตีเมืองต่าง ๆ แถบชายแดนของกัมพูชาอย่างรุนแรง และมุ่งหมายเข้าสู่พนมเปญอย่างรวดเร็ว ซึ่งก็สามารถเข้ายึดครองไว้ได้ในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๙) ในวันรุ่งขึ้นก็ประกาศจัดตั้ง "สภาปฏิวัติประชาชน" ทำหน้าที่เป็นรัฐบาลชั่วคราวของกัมพูชาสืบแทนรัฐบาลพล ๗๓ ที่ถูกโค่นล้มต้องหลบหนีออกจากพนมเปญไปแล้ว

ข้อพิจารณาทั้งหมดข้างต้นนี้ เป็นเพียงการคาดคะเนและวิเคราะห์จากข้อมูลที่มีอยู่เท่านั้น เรื่องต่าง ๆ มักจะมีความสัมพันธ์กันมากบ้างน้อยบ้าง หรือ เป็นเหตุผลซึ่งกันและกัน หรืออาจจะมีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเองอยู่แล้ว การขาดข้อมูลที่เพียงพอทำให้ยากที่จะสรุปได้ว่าปัจจัยใดมีความสำคัญที่สุด นอกจากนั้น แต่ละฝ่ายอาจจะมีสาเหตุอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากข้อพิจารณาเหล่านี้ด้วยก็ได้ ซึ่งไม้อาจจะสืบหาข้อมูลมาแสดง ณ ที่นี้

^๑ ฝ่ายต่างประเทศสยามรัฐสัปตทวาริวิจารณ์, ปล้นเขมร, หน้า ๑๘.